

Piłka nożna

Autor: Antoni Kuciapski

Historia

Piłka nożna jako dyscyplina sportu, podobnie jak inne odmiany futbolu swoje początki miała w popularnych w różnych cywilizacjach grach z piłką. Na Wyspach Brytyjskich zwyczaj ten jest nieznanego pochodzenia. Mógł dotrzeć z Celtami, Rzymianami, Duńczykami czy Normanami. Można prześledzić niesłabnącą popularność futbolu ludowego od najstarszej znanej notatki sporządzonej między 1174 a 1183. Pochodzenie angielskiej nazwy sportu – ‘football’ – również nie jest wyjaśnione. Do dziś tradycyjny futbol ludowy przetrwał w niektórych miejscowościach Zjednoczonego Królestwa, jak np. Royal Shrovetide Football.

Informacje ogólne

Od 1900 dyscyplina olimpijska. Na całym świecie w 2009 w rozgrywkach udział brało 265 milionów zawodniczek i zawodników, oraz 5 milionów sędziów należących do 206 lokalnych związków zrzeszonych w FIFA. W meczach piłkarskich uczestniczą dwie rywalizujące ze sobą drużyny. Celem gry jest umieszczenie piłki w bramce przeciwnika. Zwycięża drużyna, która w regulaminowym czasie gry, to dwie połowy po 45 minut każda, zdobędzie więcej bramek. Mecze piłkarskie odbywają się na prostokątnym, pokrytym murawą boisku. Rozmiary boiska to 45 do 90 m szerokości i długości od 90 do 120 m, lecz boisko nie może być kwadratowe. Od 14 marca 2008 każde nowe boisko powinno mieć 105 metrów długości i 68 metrów szerokości. Decyzję tę przyjął Komitet Wykonawczy FIFA na podstawie przepisów opracowanych przez IFAB instytucję odpowiedzialną za przepisy gry w piłkę nożną.

Wykroczenia i kary

Przepisy gry w piłkę nożną definiują szeregi przewinień za które drużyna zawodnika może zostać ukarana rzutem wolnym a nawet i karnym. Rzuty wolne można podzielić na wolny bezpośredni i wolny pośredni. Rzut wolny bezpośredni sędzia może przyznać za: rozmyślne dotknięcie piłki ręką, zaatakowanie sędziego, używanie wulgaryzmów, oplucie przeciwnika z drużyny przeciwnej, trzymanie przeciwnika np. za koszulkę, atakowanie przeciwnika nogami, celowe popychanie gracza z innej drużyny, uderzenie lub próba uderzenia przeciwnika, atakowanie przeciwnika ciałem, skakanie po zawodniku z drużyny przeciwnej, podstawienie nogi i kopnięcie lub próba kopnięcia przeciwnika. Jeżeli któreś z podanych powyżej przewinień zostanie dokonanych w polu karnym sędzia odgizduje rzut karny. Z rzutu wolnego bramka może zostać zdobyta bezpośrednio le tylko dla drużyny która została pokrzywdzona. W przypadku wykonania rzutu wolnego w kierunku własnej bramki(ale nie w polu karnym), jeżeli piłka niedotknięta przez żadnego zawodnika przekroczy całym obwodem linie

bramkową to sędzia przyzna rzut wolny dla drużyny przeciwnej. Jeżeli w powyższej sytuacji rzut wolny bezpośredni będzie wykonywany z własnego pola karnego to sędzia nakaze powtórzenie rzutu, wynika to z faktu, że piłka nie jest w grze. Dopóki nie zostanie kopnięta bezpośrednio poza własne pole karne w obrębie pola gry.

Rzut wolny pośredni może zostać przyznany jeżeli bramkarz dłużej niż 6 sekund trzyma piłkę w rękach we własnym polu karnym i jej nie wypuści, po wypuszczeniu piłki w polu karnym nie może jej ponownie złapać, gdy złapie piłkę od współpartnera która zostanie podana poniżej kolana, dotknie piłkę ręką od kolegi z drużyny w własnym polu karnym, gra w sposób niebezpieczny, atakuje piłkę nogą poniżej biodra przeciwnika, zawodnik przeszkadza w uwolnieniu piłki z rąk przez bramkarza.

Stałe fragmenty gry

Jeśli piłka po uderzeniu, podaniu lub odbiciu przekroczy całym obwodem linię boczną, sędzia wskazuje wrzut. Wznowienie gry następuje przez wrzut piłki rękoma, zza i znad głowy bez odrywania nóg od podłoża z miejsca, w którym piłka opuściła pole gry, przez zawodnika drużyny przeciwnej. Gdy piłka opuści boisko poprzez linię bramkową (ale poza bramką), grę rozpoczyna się rzutem z rogu lub rzutem od bramki, w zależności od tego, który zawodnik ostatni dotknął piłki. Rzut z rogu wykonywany jest przez drużynę atakującą, jeżeli ostatnim zawodnikiem, który dotknął piłki, jest zawodnik broniący; w przeciwnej sytuacji wykonywany jest rzut od bramki. Rzut różny wykonywany jest z pola różnego i obowiązują przy jego wykonaniu takie same zasady jak przy wykonywaniu rzutu wolnego bezpośredniego. Rzut od bramki wykonywany jest z dowolnego miejsca pola bramkowego wykonawcy, przy czym piłka po zagraniu musi niedotknięta przez nikogo opuścić pole karne w obrębie boiska.

Pozycja spalona

Zawodnik drużyny atakującej znajduje się na pozycji spalonej, gdy jest na połowie przeciwnika i w momencie podania do niego piłki jest bliżej linii końcowej przeciwnika niż piłka i przedostatni zawodnik drużyny broniącej.

Przywileje korzyści

Zasadą, którą często kierują się sędziowie, jest zasada korzyści. Oznacza ona rezygnację z odgwiszania, jeśli drużyna pokrzywdzona jest w korzystnej sytuacji. Przykładowo: jeśli podczas wykonywania rzutu wolnego mur wbiegnie w strefę 9,15 m od piłki, a mimo to padnie gol, to sędzia nie nakaze powtórzenia rzutu wolnego. Podobnie będzie, gdy nastąpi faul na kartkę, lecz sędzia zdecyduje pokazać ją po zakończeniu akcji, gdyż pokrzywdzona drużyna pomimo faulu jest w posiadaniu piłki lub gdy bramkarz sfauluje napastnika, a ten strzeli bramkę – zostanie ona uznana, gdy obrońca dotknie piłki ręką, a mimo to drużyna atakująca po chwili strzeli bramkę – również zostaje ona uznana.

Czas trwania

Czas gry wynosi 90 minut (dwie połowy, każda po 45 minut). Przerwa między połowami wynosi 15 minut. Sędzia może przedłużyć każdą połowę meczu stosownie do przerw w grze. Po upływie doliczonego czasu gry zwycięzcą jest ta drużyna, która zdobyła więcej bramek. W przypadku rozgrywania meczów systemem ligowym, za wygraną zwycięzca zdobywa 3 punkty (w niektórych ligach 2 punkty), przegrany nie zdobywa żadnego. Remis natomiast obu drużynom daje po jednym punkcie. W systemie ligowym drużyny grają ze sobą każdy z każdym po dwa razy, jednak np. w lidze austriackiej i szkockiej drużyny rozgrywają między sobą po 4 pojedynki.

Wyłanianie zwycięzcy

W przypadku, gdy mecze rozgrywane są turniejowym systemem dwumeczów, pierwszy mecz zawsze kończy się po drugiej połowie. Zwycięzcą dwumeczu zostaje ta drużyna, która w dwóch meczach zdobędzie więcej goli. Jeśli okaże się, że obie drużyny zdobyły ich tyle samo, zwycięża drużyna, która strzeliła więcej goli w meczu wyjazdowym. Jeśli powyższe warunki nie wyłonią zwycięzcy, odbywa się dogrywka.

Jeśli w przepisowym czasie gry drużyny osiągną wynik remisowy, a konieczne jest wyłonienie zwycięzcy (co ma miejsce w przypadku spotkań rozgrywanych systemem turniejowym bez rewanżów), ma wówczas miejsce trzydziestominutowa dogrywka – 2 połowy po 15 minut. W większości rozgrywek na szczeblu międzypaństwowym obowiązywała do niedawna zasada „złotej bramki”, polegająca na tym, że po strzeleniu bramki w dogrywce mecz się kończy, a zwycięzcą zostaje drużyna, którą ją zdobyła. Później na jej miejsce wprowadzono zasadę „srebrnej bramki” polegającej na tym, że zwycięzcą zostaje drużyna, która prowadzi po pierwszej połowie dogrywki. Obecnie odchodzi się od tych zasad na rzecz pełnowymiarowej dogrywki.

Jeśli dogrywka nie przyniesie rozstrzygnięcia, wówczas zawodnicy obu drużyn wykonują serię rzutów karnych (po 5 rzutów karnych, każda dla każdej drużyny), a gdy i po nich nie ma zwycięzcy, wykonuje się na przemian po jednym rzucie karnym aż do osiągnięcia zwycięstwa. W serii rzutów karnych piłkarze na przemian wykonują rzuty karne z przepisowej odległości. Żaden gracz nie może oddać więcej niż jednego strzału, chyba że wszyscy pozostali gracze pola oddali już strzał w serii rzutów karnych. Gola uznaje się, gdy piłka wpadnie do bramki bezpośrednio, po odbiciu od słupka, poprzeczki lub od bramkarza. Nie uznaje się tzw. „dobitek”.

W niektórych systemach rozgrywek, jeśli dogrywka nie wyłoniła zwycięzcy, nie przewidywano serii rzutów karnych lub ograniczano ich liczbę. W takich przypadkach, jeśli wciąż nie było możliwe wskazanie zwycięzcy – sędzia rozstrzygał wynik wykonując rzut monetą.

Sędziowie

Zawody prowadzi zespół sędziów: sędzia główny (biegający po boisku), dwaj sędziowie asystenci (biegający poza boiskiem wzdłuż linii bocznych) oraz sędzia techniczny (sygnalizuje zmiany i czas przedłużenia gry). W przypadku braku sędziego technicznego (np. na niższych szczeblach rozgrywkowych) zmiany sygnalizowane są przez jednego z sędziów liniowych, przez uniesienie oburącz chorągiewki. Decyzje sędziego głównego są nieodwołalne. Jedynie sędzia główny podejmuje decyzje. Sędziowie boczni są jedynie pomocnikami, których sugestiami arbiter główny powinien, lecz nie musi się sugerować.

Rodzaje rozgrywek

Piłka nożna jest od wielu lat najpopularniejszą dyscypliną sportową w wielu krajach i ma najbardziej rozbudowane rozgrywki w skali świata. Zasadniczo zawody odbywają się w dwóch systemach: ligowym (tzw. każdy z każdym) oraz pucharowym. Ten pierwszy polega na rozegraniu przez każdą parę zespołów określonej w regulaminie liczby meczów (najczęściej 2) w sezonie i wyłonieniu zwycięzcy (za wygraną przyznaje się przeważnie 3 punkty, kiedyś 2), za remis rywale dostają po 1 punkcie, zaś za porażkę 0 punktów. Zwycięża zespół, który uzyska najwięcej punktów, a w dalszej kolejności decydują mecze bezpośrednie, następnie bilans bramek, a na końcu liczba strzelonych bramek. W systemie pucharowym rozgrywa się mecze tylko między rozlosowanymi w pary zespołami, przy czym do dalszej rundy przechodzi (awansuje) zespół, który okaże się lepszy w bezpośredniej rywalizacji. Istnieją również systemy mieszane. Na przykład podczas mistrzostw świata I faza turnieju rozgrywana jest w grupach, w każdej z nich systemem ligowym („każdy z każdym”), natomiast począwszy od II fazy (od 1/8 finału aż do finału) drużyny grają między sobą systemem pucharowym.

Piłka nożna na igrzyskach olimpijskich

Do kanonu dyscyplin olimpijskich piłka nożna weszła w 1900 i (z krótkimi przerwami) jest w nim do dziś. Wystartowały wówczas tylko trzy reprezentacje. Dodatkowo uznano je za reprezentacje „klubowe” i rozgrywki zdegradowano do rangi zawodów pokazowych, nie przyznając medali – dziś jednak MKOl honoruje te wyniki i kraje, z których wywodziły się zgłoszone drużyny figurują w oficjalnym katalogu medalowym. W 1904 do turnieju piłkarskiego przystąpiły niezależne drużyny, które reprezentowały równocześnie swoje państwa, przy czym z każdego kraju mogła przystąpić więcej, niż jedna drużyna (tym samym USA ma przypisany zarówno srebrny, jak i brązowy medal). Rozgrywki piłkarskie przypominały więc formułą dyscypliny indywidualne.

Piłka nożna kobiet

Piłka nożna kobiet jest nieco mniej popularna niż u mężczyzn, jednakże jest dyscypliną olimpijską od 1996 roku. Jest to kategoria, w której nie obowiązują ograniczenia wiekowe.

Polecane książki o piłce nożnej

- „Kami Glik. Liczy się charakter” - Zichlarz Michał
- „Robert Lewandowski. Nienasycony” - Wilkowicz Paweł
- „Messi. Chłopiec, który zawsze się spóźniał (a dziś jest pierwszy)” – Faccio Leonardo
- „Wayne Ronney. Moja historia” - Ronney Wayne
- „Ronaldo. Chłopiec, który wiedział, czego chce” - Żółtowska-Darska Yvette
- „David Beckham. Piłkarz. Celebryta. Legenda” - Gwen Russell
- „Pep Guardiola. Biografia” - Jaume Collel
- „Manuel Neuer. Najlepszy bramkarz świata” - Schulze-Marmeling Dietrich
- Ja, Ibra – Ibrahimović Zlatan, Lagercrantz David
- Joachim Loew. Strateg, esteta, mistrz świata – Bausenwein Christoph

Dziękuję za uwagę!

Źródła:

<https://pl.wikipedia.org>

<https://kacperzok.wordpress.com>

własne opracowania